

ПОРІВНЯЛЬНА ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗАКАРПАТТЯ

ГАЗУДА Л. М., ХАУСТОВА К. М.

УДК 330.322.011 (338.4)

Газуда Л. М., Хаустова К. М. Порівняльна інтегральна оцінка інвестиційно-інноваційного потенціалу деревообробної промисловості Закарпаття

Проведено порівняльну оцінку інвестиційно-інноваційного потенціалу провідних видів промислової діяльності регіону з метою окреслення стратегічних альтернатив розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності деревообробної промисловості. Методичною основою аналізу виступає поєднання методики рейтингового та інтегрального оцінювання потенціалу за видами економічної діяльності. З метою дотримання принципу співставності даних для різномірних за обсягами, технологіями, ринками збуту та використовуваними ресурсами видів діяльності застосовується система відносних показників забезпеченості та ефективності використання виробничих, інвестиційних та інноваційних ресурсів. Результати проведеного дослідження свідчать про певну диспропорцію розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу окремих видів промислової діяльності. Зокрема, деревообробна промисловість характеризується відносно високим рівнем інвестиційного потенціалу та низьким рівнем інноваційного, що зумовлює актуальність формування системи заходів активізації інноваційної діяльності на рівні галузі на основі залучення інвестиційних ресурсів.

Ключові слова: потенціал, інвестиційний потенціал, інноваційний потенціал, рейтингова оцінка, інтегральна оцінка, ресурсний потенціал, ринковий потенціал, інвестиційна активність.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Формул.:** 4. **Бібл.:** 14.

Газуда Леся Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки підприємства, Ужгородський національний університет (вул. Підгірна, 46, Ужгород, Закарпатська обл., 88000, Україна)

E-mail: lesyagazuda@gmail.com

Хаустова Ксенія Михайлівна – старший викладач, кафедра менеджменту та управління економічними процесами, Мукачівський державний університет (вул. Ужгородська, 26, Мукачево, 89600, Україна)

E-mail: khaustovaksy@mail.ru

УДК 330.322.011 (338.4)

Газуда Л. М., Хаустова К. М. Сравнительная интегральная оценка инвестиционно-инновационного потенциала деревообрабатывающей промышленности Закарпатья

Проводится сравнительная оценка инвестиционно-инновационного потенциала ведущих видов промышленной деятельности региона с целью определения стратегических альтернатив развития инвестиционно-инновационной деятельности деревообрабатывающей промышленности. Методической основой проведенного анализа выступает сочетание методики рейтинговой и интегральной оценок потенциала по видам экономической деятельности. Для соблюдения принципа сопоставимости данных для разнородных по объемам, технологиям, рынкам сбыта и используемым ресурсам видов деятельности используется система относительных показателей обеспеченности и эффективности использования производственных, инвестиционных и инновационных ресурсов. Результаты проведенного исследования свидетельствуют об определенной диспропорции развития инвестиционного и инновационного потенциала отдельных видов промышленной деятельности. В частности, деревообрабатывающая промышленность характеризуется относительно высоким уровнем инвестиционного потенциала и низким уровнем инновационного потенциала. Это обуславливает актуальность формирования первоочередной системы мер по активизации инновационной деятельности на уровне отрасли с привлечением инвестиционных ресурсов.

Ключевые слова: потенциал, инвестиционный потенциал, инновационный потенциал, рейтинговая оценка, интегральная оценка, ресурсный потенциал, рыночный потенциал, инвестиционная активность.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Формул.:** 4. **Библ.:** 14.

Газуда Леся Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономики предприятия, Ужгородский национальный университет (ул. Подгорная, 46, Ужгород, Закарпатская обл., 88000, Украина)

E-mail: lesyagazuda@gmail.com

Хаустова Ксения Михайловна – старший преподаватель, кафедра менеджмента и управления экономическими процессами, Мукачевский государственный университет (ул. Ужгородская, 26, Мукачево, 89600, Украина)

E-mail: khaustovaksy@mail.ru

UDC 330.322.011 (338.4)

Hazuda L. M., Khaustova K. M. Comparative Integral Assessment of Investment and Innovation Potential of the Wood Processing Industry of the Carpathian Region

The article conducts a comparative assessment of the investment and innovation potential of the leading types of industrial activity of the region with the aim to identify strategic alternatives of development of the investment and innovation activity of the wood processing industry. The methodical basis of the conducted analysis is a combination of the methods of rating and integral assessment of the potential by types of economic activity. In order to follow the principle of comparability of data for types of activity differing in volumes, technologies, sales markets and used resources, the article uses the system of relative indicators of provision and effectiveness of use of production, investment and innovation resources. The results of the conducted study testify to a certain disproportion of development of the investment and innovation potential of individual types of industrial activity. In particular, the wood processing industry is characterised with a relatively high level of investment potential and low level of innovation potential. It substantiates urgency of formation of a system of measures of activation of innovation activity at the level of the industry on the basis of attraction of investment resources.

Key words: potential, investment potential, innovation potential, rating assessment, integral assessment, resource potential, market potential, investment activity.

Pic.: 1. **Tabl.:** 5. **Formulae:** 4. **Bibl.:** 14.

Hazuda Lesya M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Business Economics, Uzhgorod National University (vul. Pidgirna, 46, Uzhgorod, Zakarpatska obl., 88000, Ukraine)

E-mail: lesyagazuda@gmail.com

Khaustova Kseniya M. – Senior Lecturer, Department of Management and economic management, Mukachevo State University (vul. Uzhgorodska, 26, Mukachevo, 89600, Ukraine)

E-mail: khaustovaksy@mail.ru

Сучасні тенденції постіндустріальної економіки вимагають нових підходів до розвитку промислової діяльності на більш якісному рівні. При цьому інноваційно-інвестиційний потенціал та його ефективне використання стає ключовим джерелом формування конкурентних переваг.

Деревообробна промисловість Закарпаття є однією з пріоритетних галузей економіки області. Дослідження можливостей її інноваційного зростання є важливим аспектом регіональної політики та формування стратегічних альтернатив розвитку промислових підприємств.

Однак недостатньо розробленими як у науковому, так і в практичному аспектах залишаються питання аналізу та оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу окремих видів економічної діяльності та розробка на цій основі стратегії розвитку промислових підприємств.

Метою роботи є визначення рівня інноваційного та інвестиційного потенціалу, тобто здатності підприємств галузі розвиватися інтенсивним шляхом: генерувати, освоювати та впроваджувати інновації у виробничу, ринкову та управлінську діяльність з урахуванням його інвестиційних можливостей. Наявність інформації про інвестиційно-інноваційні можливості окремих галузей і видів економічної діяльності має важливе значення для усіх учасників інвестиційного процесу, а саме: банківських установ, фондового ринку, державних і регіональних адміністрацій і, безпосередньо, для керівників підприємств.

Проведений аналіз літературних джерел свідчить про те, що науковий інтерес до проблематики визначення та оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу в українській економічній науці неупинно зростає. Формуванню теоретико-методичних і прагматичних підходів щодо категорії інвестиційно-інноваційного потенціалу, окресленню структури потенціалу регіону та рейтингу регіонів України присвячені праці таких науковців, як І. О. Бланк, С. М. Ілляшенко, М. С. Ільїн, В. М. Гриньова, Р. А. Фатхутдинов. На мікрорівні питання оцінки інвестиційно-інноваційного потенціалу досліджуються науковцями О. Ю. Ємельяновим, І. З. Кретом, О. М. Сегедієм, О. А. Кійком, І. В. Анделом та іншими. Зокрема, розроблено багато моделей та підходів щодо оцінки інвестиційного та інноваційного потенціалу на різних рівнях з використанням системного підходу і широкого спектра абсолютних і відносних показників.

З позиції цільового підходу «потенціал» – це засоби, запаси, джерела, які є в наявності та можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети або розв'язання певного завдання [12, с. 7]. Переважна більшість підходів до визначення інвестиційного та інноваційного потенціалу ґрунтується на його системному розгляді як цілісного об'єкта дослідження. Враховуючи взаємозалежність інвестиційно-інноваційної діяльності, інноваційний потенціал розглядають як частину інвестиційної привабливості об'єкта досліджень, а окремі показники інвестиційного потенціалу – як вагому складову інноваційного потенціалу.

Розробка інвестиційно-інноваційної стратегії потребує деталізації та певного розмежування даних показників з метою формування інвестиційних та інноваційних

альтернатив розвитку на рівні підприємств, видів економічної діяльності та регіонів в цілому. Загальна методологія проведення дослідження базується на поєднанні рейтингового інтегрального оцінювання з основами стратегічного позиціонування суб'єктів економічної діяльності.

Алгоритм проведення інтегрального оцінювання побудований на загальних засадах методології, яка використана Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій для визначення рейтингу інвестиційної привабливості регіонів і включає такі етапи [10, с. 58]:

1. Вибір кола об'єктів порівняльної оцінки.

У зв'язку з тим, що метою дослідження є визначення інтегральної оцінки інвестиційного та інноваційного потенціалу деревообробної галузі, об'єктами для рейтингового порівняння обрано провідні галузі промислової діяльності Закарпатської області, які формують найбільшу частку валового продукту (73%) промисловості області, а саме: машинобудування, виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, хімічна та нафтохімічна промисловість і легка промисловість.

2. Обґрунтування критеріїв оцінки.

Оскільки об'єктами для порівняння обираються різні галузі з різними обсягами діяльності та різноманітним набором ресурсів розвитку, пропонується використовувати відносні показники або індекси, що характеризують рівень забезпечення та освоєння інвестиційних та інноваційних ресурсів в окремих галузях. При цьому з процесу аналізу виключено фактори, які мають майже однаковий вплив на розвиток інвестиційно-інноваційної діяльності промисловості на регіональному та державному рівнях. Оцінку таких факторів пропонується здійснювати шляхом проведення SWOT, PEST-аналізу або інших інструментів стратегічного моделювання.

3. Формування матриці даних, в якій по горизонталі розміщуються синтетичні показники інтегрального оцінювання інвестиційної та, відповідно, інноваційної діяльності, а по горизонталі – назви об'єктів оцінки.

У результаті порівняння показників отримуємо їх еталонне значення в межах порівнюваної сукупності, співставлення з яким дає можливість визначити слабкі сторони господарської діяльності в промисловості, а також основи конкурентних переваг на визначеному етапі розвитку.

Інноваційний потенціал визначає здатність саморозвитку галузі на більш якісній основі залежно від стану її життєвого циклу і якості впливу на технологічний уклад економічної системи. Узагальнення основних підходів [7] до оцінки інноваційного потенціалу дає можливість виокремити складові оцінки рівня інноваційного потенціалу досліджуваної сфери порівняно з аналогічними та з іншими видами економічної діяльності в межах країни, регіону, області на основі статистичної інформації.

З урахуванням цільового підходу інноваційний потенціал можна структурувати за трьома блоками, а саме:

1. Ресурсний потенціал – як сукупність наявних ресурсних можливостей щодо генерування, освоєння та впровадження інновацій у розвиток.

Наявність необхідних для функціонування та розвитку видів виробничих ресурсів є одним з факторів, які стимулюють інвести-

ційну привабливість певної сфери діяльності на рівні регіону. У зв'язку з цим ми надали наведеній групі показників найвищий ваговий коефіцієнт.

2. *Споживчий (ринковий) потенціал галузі*, що характеризується можливістю збереження і розширення ринкового сегмента, який обслуговує галузь, у тому числі за рахунок інновацій.

3. *Інноваційна активність* – як результативна компонента, що характеризує досягнуті результати щодо створення та освоєння інноваційного потенціалу на рівні кожного виду промислової діяльності регіону.

До складу показників інноваційного потенціалу певного виду промислової діяльності регіону можна віднести багато інших факторів, які не включено до інтегрального показника оцінки у зв'язку з відсутністю статистичного вимірювання. Зокрема, це показники інституційного та інформаційного забезпечення розвитку, наукового забезпечення розвитку окремих видів промислової діяльності та їх інтеграції на державному та міжнародному рівні. Розрахунки показників оцінки інноваційного потенціалу галузей переробної промисловості Закарпатської області за 2011 р. наведено в *табл. 1*.

Оцінка інвестиційного потенціалу сприяє визначенню можливостей підприємств окремих видів економічної діяльності з метою інвестування власного перспективного розвитку і створення додаткових фінансових потоків за рахунок власних і залучених коштів. Інвестиційний потенціал включає рівень фінансового забезпечення підприємств власними фінансовими ресурсами, рівень прибутковості галузі та рівень її інвестиційної привабливості в даному регіоні. На основі теоретичних підходів стосовно визначення інтегральної оцінки інвестиційного потенціалу і привабливості економічних суб'єктів [1, с. 172 – 178], [2, с. 82 – 94], [4, с. 66 – 71], [11], [14] нами узагальнено показники інтегральної оцінки інвестиційного потенціалу основних видів промислової діяльності регіону:

1. *Показники прибутковості видів промислової діяльності*, що визначають потенційні можливості підприємств формувати інвестиційні ресурси за рахунок внутрішніх джерел, тобто розвиватися в умовах дефіциту інших джерел інвестування. Прибутковість та рентабельність економічної діяльності є однією з найважливіших умов інвестиційної привабливості і стимулює зовнішні

Таблиця 1

Показники інноваційного потенціалу пріоритетних галузей промислового комплексу Закарпаття станом за 2011 р. *

Показники інноваційного потенціалу	Види промислової діяльності				
	Виробництво деревини та виробів з деревини, крім меблів	Машинобудування	Виробництво харчових напоїв та тютюнових виробів	Легка промисловість	Хімічна та нафтохімічна промисловість
1. Ресурсний потенціал					
1.1. Кадрова складова					
1.1.1. Якісний склад персоналу, %	12	11	19	6	21
1.1.2. Продуктивність праці, тис. грн	105,6	263,9	297,2	47,1	403,1
1.1.3. Рентабельність витрат на персонал, %	19	17	26	-26	15
1.1.4. Ціна робочої сили, грн	1427	2057	1573	1747	2583
1.2. Техніко-технологічна складова					
1.2.1. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,17	0,3	0,06	0,05	0,1
1.2.2. Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,08	0,06	0,07	0,03	0,09
1.2.3. Фондовіддача, тис. грн	1,19	1,37	1,48	1,45	5,1
1.2.4. Матеріаловіддача, тис. грн	1,57	1,82	1,51	5,7	1,6
1.2.5. Електровіддача, тис. грн/тис. кВт-год	15,9	86,1	49,2	29,4	34,3
2. Ринковий потенціал					
2.1. Темпи зростання ринку, %	22	-3	1	2	20
2.2. Рівень експортного потенціалу, %	79	99	17	98	61
2.3. Рівень імпортозалежності галузі, %	6	202	14	280	24
3. Інноваційна активність					
3.1. Частка інноваційної продукції, %	2	19	1,3	0,2	16
3.2. Частка витрат на інноваційну діяльність, %	0,3	0,5	0,2	0,05	1
3.3. Частка інноваційно-активних підприємств, %	8,9	18,2	9,1	6,7	15,4

* Розраховано за джерелами [5, 6, 7, 9].

інвестиційні потоки. Тому, на нашу думку, відмічений показник набуває вагомого значення в процесі аналізу.

2. Показники ділової активності впливають на швидкість обертання інвестиційних ресурсів, і, як наслідок, на термін окупності інвестицій.

3. Результативна компонента – рівень інвестиційної активності в галузі. Інвестиційна активність – це інтенсивність залучення інвестицій в економіку з різних джерел [11, 14]. Важливим показником для інвесторів є також рівень інвестиційної віддачі, а саме: обсяги виробництва продукції на одиницю залучених інвестиційних ресурсів. Результати розрахунків наведено в табл. 2.

4. Наступним етапом порівняльного аналізу є стандартизація показників з подальшим переведенням їх в бали (B_i), на основі модифікованої шкали бажаності Дж. Харрінгтона, в якій використана бальна шкала з проміжком від 0 до 6 балів. Відповідно 6 балів набирає показник, значення якого є еталонним з досліджуваної сукупності, а 0 балів – найнижчий показник у порівнянні з еталоном. Для визначення стандартизованих значень показників, нами використано метод min-max, який дозволяє звести всі дані до одного діапазону в межах від 0 до 1.

$$\bar{X}_i = \frac{X_n - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}},$$

$$\bar{X}_i = 1 - \frac{X_n - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}}, \quad (1)$$

де X_i – стандартизоване значення відповідного i -го показника досліджуваного підприємства, для $\bar{X}_i \rightarrow \max$ та $\bar{X}_i \rightarrow \min$.

X_n – значення статистичного показника для підприємства (галузі).

X_{\min} і X_{\max} – мінімальне та відповідно максимальне значення показника.

5. Визначення вагових коефіцієнтів показників. Для визначення ваг одиничних і системних показників, які входять до складу інтегрального показника, найчастіше використовуються експертні методи. Використання запропонованої методики має прикладний характер і відносну універсальність у використанні, яка дозволяє надавати вагу окремим факторам залежно від стратегічних цілей та інтересів підприємства. З метою більш детального дослідження окремих факторів запропоновано зважувати окремі складові оцінки на кожному рівні агрегування, за формулою:

$$K_i = B_i \cdot w_i, \quad (2)$$

Таблиця 2

Показники інвестиційного потенціалу пріоритетних видів промислової діяльності Закарпаття за 2011 р. *

Показники інвестиційного потенціалу	Види промислової діяльності				
	Виробництво деревини та виробів з деревини, крім меблів	Машинобудування	Виробництво харчових напоїв та тютюнових виробів	Легка промисловість	Хімічна та нафтохімічна промисловість
1. Прибутковість і рентабельність					
1.1. Частка прибуткових підприємств галузі, %	66,7	56,1	65,8	71,2	56,4
1.2. Коефіцієнт прибутковості, тис. грн	0,06	0,03	0,04	0,05	0,04
1.3. Рентабельність операційної діяльності, %	3	2	1,8	0,1	1
1.4. Рентабельність капіталу, %	11,5	22	14,2	28,6	25
1.5. Рентабельність активів, %	4,7	3,7	3,2	11,7	8
2. Рівень ділової активності					
1.1. Коефіцієнт оборотності активів	0,75	1,06	0,88	2,39	2,09
1.2. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	4,55	2,57	2,99	7,4	6,46
1.3. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,72	2,63	2,19	2,83	6,64
3. Рівень інвестиційної активності					
1.1. Індекс капітальних вкладень в розрахунку на одного працюючого, тис. грн	10,4	6,5	11,1	4	11,8
1.2. Індекс іноземних інвестицій в розрахунку на одного працюючого, тис. дол. США	15,5	6,3	11,3	2,7	7,9
1.3. Інвестиційна віддача, тис. грн	10,1	4,1	26,7	11,8	34,1

* Розраховано за джерелами [3, 9].

де B_i – бали i -го показника;
 w_i – ваговий коефіцієнт i -го показника в системі показників певного рівня.

Наступний рівень агрегування – формування інтегральних показників (P_i) окремих складових потенціалу за формулою:

$$P_i = \sum_{i=1}^n K_i \cdot w_i. \quad (3)$$

Результати розрахунку стандартизованих балів синтетичних показників оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу пріоритетних видів промислової діяльності Закарпатської області відображає табл. 3.

На даному етапі можна виділити основні «вузькі місця» і «сильні сторони» у структурі інноваційного потенціалу досліджуваних видів промислової діяльності. Зокрема, сильними сторонами деревообробної галузі, як видно з табл. 3, є: низька ціна робочої сили, порівня-

но високий показник оновлення основних засобів, високі темпи зростання ринку та порівняно низький рівень імпортозалежності. У розрізі показників, зокрема кадрової складової, спостерігаються високі значення екстенсивних факторів, зокрема низька ціна робочої сили, та, відповідно, висока рентабельність витрат на персонал. Наведені показники, хоча і використані в методиці як переважаючі з позиції інвестора, є негативними з позицій соціальної ефективності. Негативними також є показники ефективності використання основних засобів, сировини і матеріалів та електроенергії. Одними з найгірших є показники інноваційної активності, а саме: частка інноваційної продукції, частка інноваційно активних підприємств цього виду промислової діяльності, частка витрат на інноваційну діяльність. Результати аналізу свідчать про нагальну необхідність активізації інноваційної діяльності на підприємствах галузі, що потребує відповідного інвестиційного забезпечення.

Таблиця 3

Стандартизовані значення та бали синтетичних показників оцінки інноваційного потенціалу пріоритетних видів промислової діяльності

Показники, рівні агрегування	Вагові коефіцієнти	Види промислової діяльності									
		Виробництво деревини та виробів з деревини, крім меблів		Машинобудування		Виробництво харчових напоїв і тютюнових виробів		Легка промисловість		Хімічна та нафтохімічна промисловість	
		X_i	B_i	X_i	B_i	X_i	B_i	X_i	B_i	X_i	B_i
1. Ресурсний потенціал, P_1	0,4										
1.1. Кадрова складова, $P_{к1.1}$	0,4										
1.1.1. Якісний склад персоналу, $K_{1.1.1}$	0,1	0,40	3	0,33	2	0,87	5	0,00	0	1,00	6
1.1.2. Продуктивність праці, $K_{1.1.2}$	0,1	0,16	1	0,61	3	0,70	4	0,00	0	1,00	6
1.1.3. Рентабельність витрат на персонал, $K_{1.1.3}$	0,1	0,87	5	0,83	5	1,00	6	0,00	0	0,79	4
1.1.4. Ціна робочої сили, $K_{1.1.4}$	0,1	1,00	6	0,46	3	0,87	5	0,72	4	0,00	0
1.2. Техніко-технологічна складова, $R_{к1.2}$	0,6										
1.2.1. Коефіцієнт зносу основних засобів, $K_{1.2.1}$	0,2	0,52	3	0,00	0	0,96	6	1,00	6	0,80	5
1.2.2. Коефіцієнт оновлення основних засобів, $K_{1.2.2}$	0,2	0,83	5	0,50	3	0,67	4	0,00	0	1,00	6
1.2.3. Фондовіддача, $K_{1.2.3}$	0,2	0,00	0	0,05	0	0,07	0	0,07	0	1,00	6
1.2.4. Матеріаловіддача, $K_{1.2.4}$	0,2	0,01	0	0,07	0	0,00	0	1,00	6	0,02	0
1.2.5. Електровіддача, $K_{1.2.5}$	0,2	0,00	0	1,00	6	0,47	3	0,19	1	0,26	2
2. Ринковий потенціал, P_2	0,3										
2.1. Темпи зростання ринку, $K_{2.1}$	0,4	1,00	6	0,00	0	0,16	1	0,20	2	0,92	6
2.2. Рівень експортного потенціалу, $K_{2.2}$	0,3	0,76	4	1,00	6	0,00	0	0,99	6	0,54	3
2.3. Рівень імпортозалежності галузі, $K_{2.3}$	0,3	1,00	6	0,28	2	0,97	6	0,00	0	0,93	6
3. Інноваційна активність, P_3	0,3										
3.1. Частка інноваційної продукції, $K_{3.1}$	0,4	0,10	0	1,00	6	0,06	0	0,00	0	0,84	5
3.2. Частка витрат на інноваційну діяльність, $K_{3.2}$	0,3	0,26	2	0,47	3	0,16	1	0,00	0	1,00	6
3.3. Частка інноваційно-активних підприємств, $K_{3.3}$	0,3	0,19	1	1,00	6	0,21	2	0,00	0	0,76	4

Результати стандартизації запропонованих показників оцінки інвестиційного потенціалу досліджуваних видів промислової діяльності наведено в *табл. 4*.

Результати проведеного порівняльного аналізу інвестиційного потенціалу свідчать, що серед досліджуваних видів промислової діяльності Закарпаття, підприємства з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів, характеризуються найвищими показниками прибутковості, операційної рентабельності та є інвестиційно привабливими для іноземних інвесторів. Слабкими сторонами в структурі інвестиційного потенціалу є порівняно низькі показники ділової активності, зокрема показники оборотності кредиторської активності, оборотності кредиторської заборгованості.

6. *Визначення інтегральних показників інвестиційного та інноваційного потенціалу* визначалося за формулою:

$$S = \sum_{i=1}^n P_i \cdot W_{P_i}, \quad (4)$$

де S – інтегральний показник місця підприємства на матриці за певною критеріальною ознакою;

W_p – ваговий коефіцієнт факторної ознаки в системному критерію.

Розраховані таким чином інтегральні показники інвестиційного та інноваційного потенціалу основних видів промислової діяльності Закарпаття наведено в *табл. 5*.

Для репрезентативності отриманих даних, використовуємо матрицю інвестиційно-інноваційного потенціалу (*рис. 1*), на якій інтегральні показники окремих видів промислової діяльності відображають координати їх позиціонування відносно порівнюваних галузей.

Отже, як свідчать результати дослідження, найвищий рівень інноваційного та інвестиційного потенціалу належить хімічній та нафтохімічній промисловості. В інших видах економічної діяльності спостерігається певна диспропорція ефективності використання інвестиційно-інноваційного потенціалу. Зокрема, для деревообробної промисловості характерним є досить високий рівень інвестиційного потенціалу та один з найнижчих рівнів інноваційного потенціалу. Це свідчить про екстенсивний шлях розвитку цього виду

Таблиця 4

Стандартизовані значення та бали синтетичних показників оцінки інвестиційного потенціалу пріоритетних видів промислової діяльності

Показники, рівні агрегування	Вагові коефіцієнти	Види промислової діяльності									
		Виробництво деревини та виробів з деревини, крім меблів		Машинобудування		Виробництво харчових напоїв та тютюнових виробів		Легка промисловість		Хімічна та нафтохімічна промисловість	
		w_i	X_i	V_i	X_i	V_i	X_i	V_i	X_i	V_i	X_i
1. Прибутковість і рентабельність, P_1	0,4										
1.1. Частка прибуткових підприємств галузі, $K_{1,1}$	0,2	0,70	4	0,00	0	0,64	4	1,00	6	0,02	0
1.2. Коефіцієнт прибутковості, $K_{1,2}$	0,2	1,00	6	0,00	0	0,33	2	0,67	4	0,33	2
1.3. Рентабельність операційної діяльності, $K_{1,3}$	0,2	1,00	6	0,66	4	0,59	3	0,00	0	0,31	2
1.4. Рентабельність капіталу, $K_{1,4}$	0,2	0,00	0	0,61	3	0,16	1	1,00	6	0,79	4
1.5. Рентабельність активів, $K_{1,5}$	0,2	0,18	1	0,06	0	0,00	0	1,00	6	0,56	3
2. Ділова активність, P_2	0,3										
2.1. Коефіцієнт оборотності активів, $K_{2,1}$	0,3	0,00	0	0,19	1	0,08	0	1,00	6	0,82	5
2.2. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, $K_{2,2}$	0,3	0,41	3	0,00	0	0,09	0	1,00	6	0,81	5
2.3. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, $K_{2,3}$	0,3	0,12	1	0,10	0	0,00	0	0,14	1	1,00	6
3. Інвестиційна активність, P_3	0,3										
3.1. Індекс капітальних вкладень в розрахунку на одного працюючого, $K_{3,1}$	0,3	0,82	5	0,32	2	0,91	6	0,00	0	1,00	6
3.2. Індекс іноземних інвестицій в розрахунку на одного працюючого, $K_{3,2}$	0,3	1,00	6	0,28	2	0,67	4	0,00	0	0,41	3
3.3. Інвестиційна віддача, $K_{3,3}$	0,4	0,20	2	0,00	0	0,75	4	0,26	2	1,00	6

економічної діяльності. Основу інвестиційної привабливості галузі формує дешева робоча сила і доступність та відносно дешева сировина, ціна якої не залежить від валютних коливань, що на даний час стимулює виробників здійснювати переважно первинну обробку

деревини і експортувати її за кордон. Виробники не зацікавлені у впровадженні активної інноваційної діяльності, і це є одним з негативних результатів нехтування стратегічним підходом на всіх рівнях, від підприємства до галузевого та регіонального управління.

Таблиця 5

Інтегральна оцінка інвестиційно-інноваційного потенціалу пріоритетних видів промислової діяльності

Інтегральні показники	Галузі переробної промисловості				
	Виробництво деревини та виробів з деревини, крім меблів	Машинобудування	Виробництво харчових напоїв та тютюнових виробів	Легка промисловість	Хімічна та нафтохімічна промисловість
Інноваційний потенціал (X)	2,7	2,9	1,9	1,5	4,1
Інвестиційний потенціал (Y)	3,0	1,0	2,2	3,2	3,9

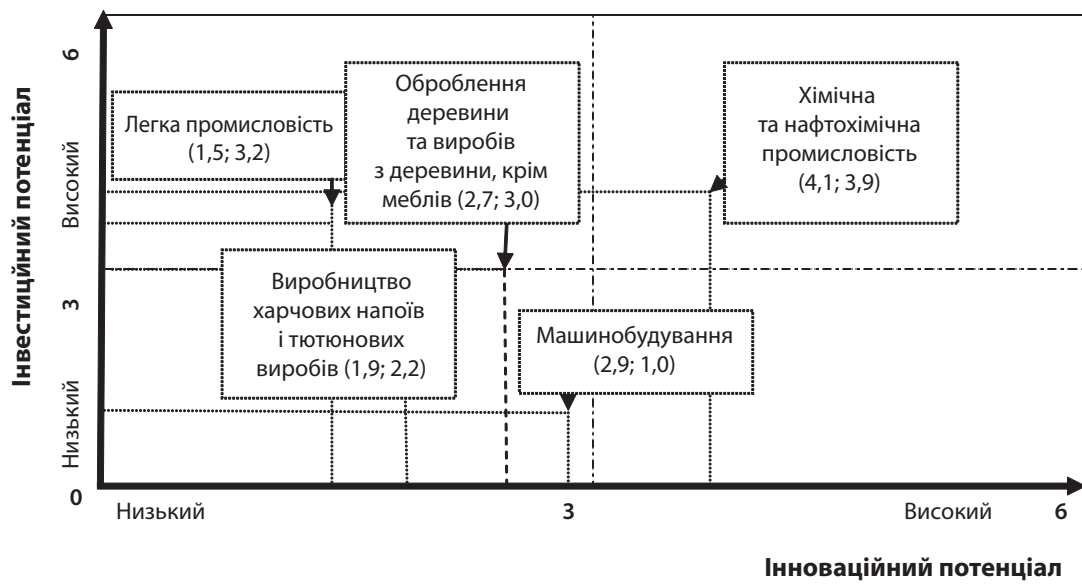

Рис. 1. Матриця інвестиційно-інноваційного потенціалу основних видів промислової діяльності Закарпаття

ВИСНОВКИ

Проведений порівняльний аналіз дає можливість окреслити основні пріоритети формування стратегії розвитку деревообробної промисловості Закарпаття, а саме:

- ✦ стимулювання інвестиційних потоків, зокрема іноземних, у розвиток та активізацію інноваційної діяльності деревообробних підприємств;
- ✦ активізація співпраці з навчальними закладами та науковими установами з метою підготовки кваліфікованого персоналу та проведення наукових досліджень щодо розробки, удосконалення технологій переробки деревини та виробництва інноваційної конкурентоспроможної продукції, дослідження вітчизняного та міжнародного ринку.
- ✦ спрямування інноваційних розробок передусім на впровадження енерго- та ресурсозберігаю-

чих технологій а також технологій переробки відходів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Андел І. В. Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості галузей економіки регіонів з урахуванням фінансових показників функціонування підприємств / І. В. Андел // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Випуск 20.10, С. 172 – 178.
2. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент / І. А. Бланк. – К.: МП «ІТЕМ» ЛТД, 1995. – 448 с.
3. Діяльність суб'єктів господарювання Закарпатської області / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2012.
4. Ємельянов О. Ю. Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційного потенціалу галузей економіки / О. Ю. Ємельянов, І. З. Крет, О. М. Сегедій // Проблеми економіки та управління : [збірник наукових праць]. – Львів :

- Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2003. – 418 с. – С. 66 – 71.
5. Звіт про кількість працівників, їхній якісний склад та професійне навчання за видами промислової діяльності області за 2012 рік / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2012.
6. Звіт про наявність, стан та рух основних засобів за видами промислової діяльності області за 2011 рік / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2012..
7. Інновації у промисловості: Статистичний збірник // Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2012..
8. **Овечкіна О. А.** Огляд методів оцінки рівня інноваційного потенціалу економічних суб'єктів / О. А. Овечкіна, К. В. Іванова // Економічний вісник Донбасу. – 2007. – № 4. – С. 130 – 139.
9. Промисловий комплекс Закарпаття. Статистичний збірник / Головне управління статистики у Закарпатській області. – Ужгород, 2012.
10. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів. // Підготовлено Київським міжнародним інститутом соціології у партнерстві з Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій на замовлення Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України. – Київ, 2013, ст. 333.
11. **Скоробогатова Н. Є.** Інвестиційна активність регіонів України / Н. Є. Скоробогатова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://194/44/242/244/Partial/Natural/nvkpi/2009-5/4.pdf>
12. **Федонін О. С.** Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник / О. С. Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2004. – 316 с.
13. **Хаустова К. М.** Оцінка інноваційного потенціалу деревообробної промисловості області / К. М. Хаустова // Науковий вісник УжНУ, Серія «Економіка», Вип. 2(39), 2013. – С. 306.
14. **Шевченко О. В.** Інвестиційна активність регіонів України: вплив на економічне зростання / О. В. Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/book/StrPnyor/10/22.pdf>

REFERENCES

- Andel, I. V. "Reitynhova otsinka investytsiinoi pryvablyvosti haluzei ekonomiky rehioniv z urakhuvanniam finansovykh pokaznykiv funktsionuvannia pidpriemstv" [Rating evaluation of investment attractiveness of regions sectors including the financial performance of the companies]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy (2010)*: 172-178.
- Blank, I. A. *Investitsionnyy menedzhment* [Investment management]. Kyiv: ITEM LTD, 1995.
- Diialnist sub'iektiv hospodariuvannia Zakarpatskoi oblasti* [Business entities Transcarpathian region]. Uzhhorod: Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti, 2012.
- Fedonin, O. S., Riepina, I. M., and Oleksiuk, O. I. *Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsinka* [Potential Company: development and evaluation]. Kyiv: KNEU, 2004.
- Innovatsii u promyslovosti* [Innovation in the industry]. Uzhhorod: Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti, 2012.
- Khaustova, K. M. "Otsinka innovatsiinoho potentsialu derevoobrobnoi promyslovosti oblasti" [Evaluation of innova-

tive potential timber industry area]. *Naukovyi visnyk UzhNU*, no. 2(39) (2013): 306-.

Oviechkina, O. A., and Ivanova, K. V. "Ohliad metodiv otsinky rivnia innovatsiinoho potentsialu ekonomichnykh sub'iektiv" [Overview of assessment of innovation potential economic actors]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 4 (2007): 130-139.

Promyslovyi kompleks Zakarpattia [The industrial complex of Transcarpathia]. Uzhhorod: Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti, 2012.

Reitynh investytsiinoi pryvablyvosti rehioniv, 2013.

Skorobohatova, N. Ie. "Investytsiina aktyvnist rehioniv Ukrainy" [Investment activity regions of Ukraine]. <http://194/44/242/244/Partial/Natural/nvkpi/2009-5/4.pdf>

Shevchenko, O. V. "Investytsiina aktyvnist rehioniv Ukrainy: vplyv na ekonomichne zrostanttia" [Investment activity regions of Ukraine: the impact on economic growth]. <http://www.niss.gov.ua/book/StrPnyor/10/22.pdf>

Yemelianov, O. Yu., Kret, I. Z., and Sehedii, O. M. "Informatsiine zabezpechennia analizu investytsiinoho potentsialu haluzei ekonomiky" [Information for the analysis of the investment potential of the economy]. *Problemy ekonomiky ta upravlinnia (2003)*: 66-71.

Zvit pro naiavnist, stan ta rukh osnovnykh zasobiv za vydamy promyslovoi diialnosti oblasti za 2011 rik [Report on the presence, position and movement of fixed assets by type of industrial activity of the region in 2011]. Uzhhorod: Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti, 2012.

Zvit pro killist pratsivnykiv, ikhnii iakisnyi sklad ta profesiine navchannia za vydamy promyslovoi diialnosti oblasti za 2012 rik [Report on the number of employees and the quality of their training by type of industrial activity area for 2012]. Uzhhorod: Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti, 2012.